

Przemysław Kusik

Prawne uwarunkowania budowy ekranów akustycznych w odniesieniu do inwestycji drogowych

Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska nr 1, 13-29

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przemysław Kusik
Uniwersytet Śląski
Katowice

Prawne uwarunkowania budowy ekranów akustycznych w odniesieniu do inwestycji drogowych

Wprowadzenie

Na problematykę ochrony środowiska przed negatywnym wpływem motoryzacji składają się uregulowania prawne odnoszące się do eksploatacji dróg oraz poruszających się po nich pojazdów. Używanie samochodów, oprócz emisji zanieczyszczeń powstałych wskutek spalania paliw, powoduje również inny istotny problem — emisję hałasu¹. Rozwiązania, które w jego obliczu stosuje prawodawca, mają charakter dwutorowy i komplementarny: z jednej strony bowiem wprowadzono szczegółowe normy, które mają na celu wyeliminowanie pojazdów naruszających wymogi w zakresie emisji hałasu², z drugiej zaś strony istnieją przepisy nakazujące spełnianie norm akustycznych przez obiekty, w ramach których pojazdy te poruszają się, czyli drogi.

Hałas, będący konsekwencją użytkowania dróg, negatywnie wpływa na przestrzeń i zdrowie ludzi³. Jego uciążliwość uzależniona jest od warunków terenu, zastosowanych rozwiązań technicznych, intensywności ruchu, a także rodzaju poruszających się po drodze pojazdów. Niekorzystny wpływ hałasu ogranicza-

¹ P. BOJARSKI: *Wymagania prawne ochrony środowiska w odniesieniu do ruchu drogowego*. Wrocław 2002, s. 12—13.

² *Ibidem*, s. 57.

³ K. KOCUR-BERA: *Specyfika wybranych oddziaływań sieci drogowej na otaczającą przestrzeń*. „Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum” 2010, nr 9 (2), s. 89—100.

ny może być m.in. przez lokalizację inwestycji drogowych w miejscach najmniej wrażliwych pod względem akustycznym, a także zastosowanie urządzeń zabezpieczających, wśród których istotną rolę odgrywają ekrany akustyczne⁴. Niemniej budowa tych ostatnich niejednokrotnie wzbudza kontrowersje. Dlatego też warto przyjrzeć się regulacjom prawnym oraz orzecznictwu, które odnoszą się do sytuowania ekranów akustycznych w związku z podejmowanymi inwestycjami drogowymi.

Ochrona przed hałasem w prawie ochrony środowiska

Przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska⁵ mające odniesienie do hałasu rozumieć można nie tylko jako chroniące przed nim jako czynnikiem oddziałującym na środowisko, lecz także jako ukierunkowane na ochronę wartości, którą stanowi pożądany przez ustawodawcę stan akustyczny środowiska⁶. Nadto pamiętać należy, iż ochrona środowiska przed zagrożeniami nie jest celem samym w sobie, a w istocie poprzez nią chroni się zdrowie ludzi⁷.

W rozumieniu pr.o.ś., hałasem są dźwięki mieszczące się w przedziale od 16 Hz do 16 kHz (art. 3 pkt 5), przy czym ustawa nie ma zastosowania do hałasu powstającego w związku z powszechnym korzystaniem ze środowiska (art. 2 ust. 2a). W rzeczywistości legalna definicja hałasu obejmuje dźwięki w zakresie częstotliwości słyszalnej dla człowieka (16 Hz—20 kHz)⁸. Jako bliższą rozumieniu hałasu w języku powszechnym⁹ przywołać można definicję zawartą w implementowanej przez pr.o.ś. dyrektywie 2002/49/WE¹⁰, zgodnie z którą za hałas w środowisku uważa się „niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitow-

⁴ A. MORAWSKA, J. ŻELAZO: *Oddziaływanie dróg na środowisko i rola postępowania w sprawie OOS na przykładzie planowanej drogi krajowej*. „Przegląd Naukowy Inżynieria i Kształtowanie Środowiska” 2008, nr 4, s. 95—109.

⁵ Tekst jednolity Dz.U. 2013, poz. 1232 ze zm.

⁶ Z. BUKOWSKI, E. CZECH, K. KARPUS, B. RAKOCZY: *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Warszawa 2013, s. 173.

⁷ M. BAR, M. GÓRSKI, J. JENDROŚKA, J. JERZMAŃSKI, M. PCHALEK, S. URBAN, W. RADECKI: *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Warszawa 2014, s. 331.

⁸ *Encyklopedia powszechna PWN*. Warszawa 1973, s. 657.

⁹ M. BAR, M. GÓRSKI, J. JENDROŚKA, J. JERZMAŃSKI, M. PCHALEK, S. URBAN, W. RADECKI: *Prawo...*, s. 326—330.

¹⁰ Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz.Urz. WE L 189 z 18.07.2002 ze zm, s. 12).

wany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy, oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej [...]”¹¹. Według pr.o.ś. hałas stanowi emisję (art. 3 pkt 4), która w przypadku swojej potencjalnej szkodliwości znajdzie się w zakresie pojęcia zanieczyszczenia (art. 3 pkt 49).

Ochrona zasobów środowiska jest w szczególności realizowana przez, po pierwsze, określenie i kontrolę osiągania standardów jakości środowiska oraz działania służące nieprzekraczaniu bądź przywracaniu tych standardów, a po drugie w drodze ograniczania emisji (art. 82 pr.o.ś.). Standardy jakości środowiska oznaczają dopuszczalne poziomy m.in. energii (do której zalicza się, zgodnie z definicją emisji, również hałas), które muszą być w określonym czasie osiągnięte przez środowisko jako całość bądź jego poszczególne elementy przyrodnicze (art. 3 pkt 34 pr.o.ś.).

Fundamentalną regulację w zakresie ochrony przed hałasem zawiera dział V tytułu II pr.o.ś. Podstawowe kierunki działania w odniesieniu do emisji hałasu¹¹ wyznacza przepis art. 112, który stanowi, iż „ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez: 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie; 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany”¹². Ponieważ rozumienie hałasu powszechnie mieści się jedynie w zakresie ustawowego terminu zanieczyszczenia, kluczowym pojęciem staje się niezdefiniowany w ustawie stan akustyczny. Wobec faktu, iż emisja hałasu w granicach norm jest legalna, celem regulacji pr.o.ś. jest nie tyle eliminacja hałasu w ogóle, ile osiągnięcie właściwego stanu akustycznego¹². Użyte w przepisie sformułowanie „co najmniej” sugeruje możliwość prowadzenia do ograniczania poziomu hałasu w zakresie dalszym niż poziom dopuszczalny.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie wydane na podstawie delegacji z art. 113 pr.o.ś.¹³. Przepis art. 113 ust. 2 pkt 1 wskazuje na tereny, dla których ze względu na ich przeznaczenie winny zostać ustalone dopuszczalne poziomy hałasu (np. tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową). Można określić je jako objęte ochroną akustyczną¹⁴.

¹¹ K. GRUSZECKI: *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Warszawa 2011, s. 151—153.

¹² M. BAR, M. GÓRSKI, J. JENDROŚKA, J. JERZMAŃSKI, M. PCHALEK, S. URBAN, W. RADECKI: *Prawo...*

¹³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz.U. 2014, poz. 112), dalej: r.hał.

¹⁴ W. FEDERCZYK, A. FOGEL, A. KOSIERADZKA-FEDERCZYK: *Prawo ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym*. Warszawa 2015, s. 235—236.

Ekran akustyczny w ujęciu technicznym i prawnym

W celu redukcji poziomu hałasu do wartości dopuszczalnej zastosowanie znajdują różnorakie osłony przeciwdźwiękowe, wśród których wyróżnić można osłony roślinne, sztuczne i naturalne formy terenowe oraz ekrany przeciwdźwiękowe¹⁵ (akustyczne¹⁶). Do obniżenia poziomu hałasu dochodzi na skutek odbicia bądź pochłaniania fali dźwiękowej¹⁷. Za tego rodzaju przeszkodą powstaje obszar, w którym występuje zmniejszone natężenie dźwięku, zwany cieniem akustycznym¹⁸. Wybór konkretnego rozwiązania osłony determinowany jest warunkami terenowymi czy wizją architektoniczną projektanta. Dobór parametrów akustycznych ekranów uwzględniać musi liczne czynniki, do których należą ukształtowanie terenu, absorpcja atmosferyczna oraz rodzaj hałasu¹⁹.

Zauważyć można, iż pewne kłopoty sprawiać może kwalifikacja ekranu akustycznego z punktu widzenia przepisów prawa, w szczególności zaś ustaw: z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁰, z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych²¹ oraz z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym²², a także wydanych do nich rozporządzeń.

W świetle wydanego na mocy delegacji z art. 7 ust. 3 p.r.d. rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach²³ osłony przeciwhałasowe zaliczają się do urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego (Załącznik 4 ust. 1). Rodzi to konieczność spełniania przez nie ogólnych wymagań określonych dla tych urządzeń w Załączniku 4 ust. 1 dotyczących m.in. dopuszczenia do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie. W rozporządzeniu brak natomiast regulacji szczególnych odnośnie do ekranów akustycznych. Ponadto, jak wskazał NSA²⁴, ekran akustyczny wchodzi w zakres definicji drogi, zawartej w art. 4 pkt 2 u.d.p.,

¹⁵ B. RYMSZA, A. SAKOWSKI: *Oslony przeciwdźwiękowe w budownictwie komunikacyjnym*. „Materiały Budowlane” 2010, nr 12, s. 5—7.

¹⁶ K. KOCUR-BERA: *Specyfika...*

¹⁷ B. RYMSZA, A. SAKOWSKI: *Oslony przeciwdźwiękowe...*

¹⁸ W. KOTOWSKI, B. KURZEPA, Ł. KOT: *Drogi publiczne. Budowa, utrzymanie, finansowanie*. Warszawa 2014, s. 149.

¹⁹ B. RYMSZA, A. SAKOWSKI: *Oslony przeciwdźwiękowe...*

²⁰ Tekst jednolity Dz.U. 2013, poz. 1409 ze zm., dalej: p.bud.

²¹ Tekst jednolity Dz.U. 2015, poz. 460 ze zm., dalej: u.d.p.

²² Tekst jednolity Dz.U. 2012, poz. 1137 ze zm., dalej: p.r.d.

²³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. 2003, Nr 220, poz. 2181 ze zm.), dalej: r.zn.syg.

²⁴ Wyrok NSA z dnia 28 września 2012 r., II OSK 1975/12, LEX 1361620.

zgodnie z którą jest to budowla wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiąca całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym. Na gruncie rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie²⁵, wydanego na mocy delegacji z art. 7 ust. 2 pkt 2 p.bud. „wał ziemny z ekranem lub ekran służący ochronie środowiska” zaliczone zostały do ogrodzenia drogi (§ 132 ust. 3 pkt 2), które z kolei, zgodnie z tytułem rozdziału zawierającego tę regulację, stanowi urządzenie techniczne drogi. Co więcej, w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie²⁶, wydanego na podstawie tożsamej delegacji, ekrany akustyczne zaliczone zostały do wyposażenia drogowych obiektów inżynierskich. Ekranów dotyczą szczegółowe wymagania zawarte w przepisach § 280—284. Rozporządzenie to znajduje zastosowanie do obiektów mostowych, tuneli, przepustów oraz konstrukcji oporowych (§ 1 ust. 2).

W przywołanych powyżej przepisach ekran akustyczny ujmowany jest przede wszystkim pod kątem funkcjonalnym. Niemniej istotne wydaje się dokonanie kwalifikacji pod względem przedmiotowym z punktu widzenia siatki pojęciowej p.bud. Rozważać tu można zaliczenie ekranów akustycznych do kategorii obiektów budowlanych (budowli), bądź też urządzeń budowlanych. Ze stanowiska NSA²⁷ wynika, iż jeśli ekrany akustyczne mają być ustawiane przy drodze po jej zbudowaniu, mimo iż wcześniej nie były objęte pozwoleniem na budowę (zezwoeniem na realizację inwestycji drogowej), uznać je należy za obiekty budowlane. Jak się wydaje, nie zawsze kategorie urządzeń budowlanych i obiektów budowlanych muszą się wykluczać. Arkadiusz Despot-Mładanowicz wskazuje, iż urządzenia budowlane mogą w pewnych przypadkach, jeśli budowane są jako obiekty odrębne, mieścić się w pojęciu obiektu budowlanego (budowli)²⁸.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. 1999, Nr 43, poz. 430 ze zm.), dalej: r.dr.pub.

²⁶ Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 30 maja 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz.U. 2000, Nr 63, poz. 735 ze zm.), r.ob.inż.

²⁷ Wyrok NSA z dnia 11 stycznia 2013 r., II OSK 1603/11, LEX 1270180.

²⁸ *Prawo budowlane. Komentarz*. Red. M. WIERZBOWSKI, A. PLUĆIŃSKA-FILIPOWICZ. Warszawa 2014, s. 47.

Ekran akustyczny a realizacja obowiązku ochrony przed zanieczyszczeniem hałasem

Z przepisów prawa wypływa obowiązek zapobiegania zanieczyszczeniu hałasem na terenach objętych ochroną akustyczną. Z uwagi na specyfikę dróg obowiązek ten w stosunku do nich przybiera kształty szczególne, które nadają mu przepisy o charakterze *lex specialis*. Zapewnienie jego wypełnienia spoczywać będzie na podmiocie podejmującym się inwestycji drogowej, a także organach administracji wydających rozstrzygnięcia administracyjne oraz czuwających nad prawidłową realizacją i funkcjonowaniem inwestycji²⁹.

Inwestor

W przypadku budowy dróg publicznych pełnienie funkcji inwestora należy do zarządcy drogi (art. 20 pkt 3 u.d.p.). Zarządcami dróg publicznych są co do zasady organy administracji rządowej lub jednostek samorządu terytorialnego, do których właściwości należą sprawy z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg (art. 19 ust. 1 u.d.p.). Do organów tych zaliczają się w myśl art. 19 ust. 2 u.d.p. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, zarząd powiatu, zarząd województwa oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta). Funkcję zarządcy pełnić może spółka, z którą zawarto umowę na budowę i eksploatację (bądź tylko eksploatację) autostrady, a także drogowa spółka specjalnego przeznaczenia. Określone zadania zarządcy (w tym pełnienie funkcji inwestora) wykonywać może partner prywatny w przypadku zawarcia umowy o partnerstwo publiczno-prywatne (art. 19 ust. 3—8 u.d.p.). Jeśli zaś chodzi o drogi wewnętrzne, „budowa, przebudowa, remont, utrzymanie, ochrona i oznakowanie dróg wewnętrznych oraz zarządzanie nimi należy do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku — do właściciela tego terenu” (art. 8 ust. 2 u.d.p.).

Obowiązek ochrony przed zanieczyszczeniem hałasem emitowanym przez drogi

Rekonstrukcji prawnego obowiązku ochrony przed zanieczyszczeniem hałasem w odniesieniu do inwestycji drogowych dokonać można na podstawie kompleksu regulacji prawnych.

²⁹ W. KOTOWSKI, B. KURZĘPA, Ł. KOT: *Drogi...*, s. 115—116.

Zagadnienia związane z eksploatacją dróg uregulowane zostały w tytule II pr.o.ś. Przepisy działu III stanowią *lex specialis* wobec postanowień działu II, ze względu na specyfikę odróżniającą drogi od innych instalacji. Natomiast pełne zastosowanie znajdując w odniesieniu do dróg przepisy ogólne z działu I tego tytułu³⁰. Obowiązek ochrony środowiska przed negatywnymi konsekwencjami związanymi z eksploatacją obiektów infrastrukturalnych, w tym dróg (na zasadzie wyjątku od art. 138)³¹, skierowany został do zarządzających tymi obiektami. W związku z niedookreśleniem pojęcia zarządzającego w ustawie, uznać należy za niego podmiot, który do zarządzania nimi został ustanowiony³². Podmioty te określone są w ustawach odrębnych³³, a jeśli chodzi o drogi publiczne, ich katalog zawarty został w przywołanym wyżej art. 19 u.d.p.

Kluczowym przepisem, dotyczącym zapobiegania zanieczyszczeniom w związku z eksploatacją dróg, jest art. 174 pr.o.ś. Eksploatacja dróg nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska (ust. 1). Co jednak najważniejsze, niedopuszczalne zanieczyszczenie środowiska nastąpi jedynie wtedy, gdy wskazane w tym przepisie emisje, do których zalicza się również hałas, doprowadzą do przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający obiektem ma tytuł prawny (ust. 2). Oznacza to, iż zarządzający został zwolniony z obowiązku zapewnienia przestrzegania standardów jakości środowiska w granicach tego terenu³⁴. Natomiast w przypadku utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, eksploatacja nie może prowadzić do przekroczenia standardów jakości środowiska poza tym obszarem (ust. 3). W art. 173 przedstawiono z kolei sposoby zapewnienia ochrony przed zanieczyszczeniami powstającymi w związku z eksploatacją dróg. Przepis ten wskazuje na rozwiązania technologiczne w postaci zabezpieczeń akustycznych, a także zapewnienie właściwej organizacji ruchu.

W stosunku do dróg wyłączona została możliwość wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, której przesłanką jest jego przekroczenie (art. 115a ust. 2 pr.o.ś.). Nie eliminuje to możliwości zdyscyplinowania zarządzającego drogą, który przekracza dopuszczalne normy hałasu na gruncie odpowiedzialności administracyjnej. NSA³⁵ uznał, iż wyłączenie możliwości wydania wspomnianej decyzji nie wyklucza zastosowania środków prawnych przewidzianych w art. 362 pr.o.ś. i nie oznacza, by ustawodawca uniemożliwił jakkolwiek ingerencję organów ochrony środowiska, mającą na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego. Możliwe jest zatem, w drodze decyzji określanej jako

³⁰ M. BAR, M. GÓRSKI, J. JENDROŚKA, J. JERZMAŃSKI, M. PCHALEK, S. URBAN, W. RADECKI: *Prawo...*, s. 534—535.

³¹ Z. BUKOWSKI, E. CZECH, K. KARPUS, B. RAKOCZY: *Prawo...*, s. 235.

³² Wyrok NSA z dnia 17 czerwca 2011 r., II OSK 1057/10, LEX 992465.

³³ Z. BUKOWSKI, E. CZECH, K. KARPUS, B. RAKOCZY: *Prawo...*

³⁴ E. RADZISZEWSKI: *Prawo ochrony środowiska. Przepisy i komentarz...*, s. 221—222.

³⁵ Wyrok NSA z dnia 17 czerwca 2011 r., II OSK 1057/10, LEX 992465.

naprawcza, zobowiązanie zarządzającego drogą do ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, oraz do przywrócenia środowiska do stanu właściwego. Przesłanką podjęcia tej decyzji jest negatywne oddziaływanie na środowisko. Rozumienie tej przesłanki może być sporne, przy czym opowiedzieć należałoby się za stanowiskiem, iż negatywne oddziaływanie może stanowić rezultat jedynie działań bezprawnych³⁶. W decyzji tej określić można czynności zmierzające do realizacji nałożonych obowiązków, zobowiązując jej adresata np. do wykonania ekranów akustycznych.

Przepisy precyzujące obowiązek przestrzegania wymagań ochrony środowiska przed hałasem w stosunku do dróg zawarte zostały także w innych aktach prawnych. W myśl przepisu § 176 r.dr.pub. „przy projektowaniu i wykonywaniu drogi dąży się do zachowania istniejącego stanu środowiska oraz do stosowania środków służących jego ochronie, odpowiednio do warunków wynikających z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach”. W § 177 wskazano, iż „przy projektowaniu drogi powinno się dążyć do tego, aby w otoczeniu drogi obliczeniowe poziomy hałasu i wibracji powodowane prognozowanym ruchem na drodze nie przekraczały wartości dopuszczalnych określonych w przepisach odrębnych”. Natomiast w przypadku, gdy prognozowane poziomy przekroczą te wartości, winno się przy projektowaniu drogi zastosować odpowiednie środki ochrony (§ 178 ust. 1). Przewidziano również możliwość zastosowania urządzeń ochrony po wybudowaniu drogi, w przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu i wibracji (ust. 2). Regulacje dotyczące stosowania środków ochrony środowiska, przeciwdziałania negatywnym zmianom w środowisku, a także zaplanowanie rozwiązań technicznych ograniczających negatywne oddziaływania zawiera § 126 rozporządzenia w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących autostrad płatnych³⁷. Z kolei Załącznik 4 ust. 1 r.zn.syg. przewiduje, iż „do zabezpieczenia przed hałasem pochodzącym od ruchu drogowego stosuje się osłony przeciwhałasowe, nasypy ziemne, obudowy przekroju poprzecznego drogi”. Wyliczenie to ma charakter przykładowy. Jeśli chodzi o drogowe obiekty inżynierskie, w § 180 pkt 11 r.ob.inż. wskazano, iż w zależności od potrzeb, przeznaczenia i usytuowania, powinny być one wyposażone m.in. w urządzenia ochrony przed hałasem.

Ustalenie obowiązywania ochrony akustycznej

Istotnym problemem praktycznym, z którym spotkać może się inwestor, jest ustalenie, czy, a jeśli tak, to jakie, dopuszczalne poziomy hałasu obowią-

³⁶ A. LIPIŃSKI: *Prawne podstawy ochrony środowiska*. Warszawa 2010, s. 373—374.

³⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 16 stycznia 2002 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących autostrad płatnych (Dz.U. 2002, Nr 12, poz. 116 ze zm.).

zują na danym terenie. Powinno to nastąpić na jak najwcześniejszym etapie planowania, aby umożliwić przygotowanie analizy akustycznej przedsięwzięcia pod kątem zachowania norm hałasowych. Jeśli dany teren został objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, to informacji co do podlegania ochronie przed hałasem poszukiwać należy, jak wskazuje brzmienie art. 114 ust. 1 pr.o.ś., w treści tego planu. Natomiast w sytuacji braku planu, na mocy art. 115, właściwy organ jest obowiązany samodzielnie dokonać oceny faktycznego zagospodarowania i wykorzystania terenu³⁸. Kwalifikacja ta uwzględnia kategorie, które wymienił ustawodawca w art. 113 ust. 2 pkt 1, niemniej ma ona charakter ocenny. Dokonywana jest *in concreto*, a jej kryterium stanowi faktyczne zagospodarowanie i wykorzystanie danego terenu oraz terenów sąsiednich³⁹.

Ekran akustyczny jako środek realizacji obowiązku ochrony przed zanieczyszczeniem hałasem

Jednym ze sposobów, który można zastosować w celu realizacji obowiązku nieprzekraczania dopuszczalnych poziomów hałasu, jest budowa ekranów akustycznych.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko⁴⁰ budowa autostrad, dróg ekspresowych oraz innych dróg o nie mniej niż czterech pasach ruchu i długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku, a także zmiana przebiegu lub rozbudowa istniejącej drogi o dwóch pasach ruchu do co najmniej czterech pasów ruchu na długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku zostały zakwalifikowane jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (§ 2 ust. 1 pkt. 31 i 32). Pozostałe drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km oraz obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej stanowią (z jednym wyjątkiem) przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (§ 3 ust. 1 pkt 60). Oznacza to, iż na mocy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴¹, dla przedsięwzięć tych konieczne jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (art. 71). Ponadto konieczne będzie również przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, z zastrzeżeniem, że dla

³⁸ W. FEDERCZYK, A. FOGEL, A. KOSIERADZKA-FEDERCZYK: *Prawo...*, s. 235—237.

³⁹ Z. BUKOWSKI, E. CZECH, K. KARPUS, B. RAKOCZY: *Prawo...*, s. 178—180.

⁴⁰ Dz.U. 2010, Nr 213, poz. 1397 ze zm.

⁴¹ Tekst jednolity Dz.U. 2013, poz. 1235 ze zm., dalej: u.u.i.ś.

przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko tylko wtedy, gdy obowiązek taki zostanie stwierdzony przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (art. 59 ust. 1 w zw. z art. 63).

W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko niezbędne będzie sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Jest to jeden z najważniejszych elementów postępowania w przedmiocie tej oceny i ma na celu ułatwienie ustalenia wszelkich potencjalnych zagrożeń związanych z realizacją przedsięwzięcia. Ma on charakter dokumentu prywatnego, jest przedkładany przez inwestora i podlega ocenie organu przeprowadzającego postępowanie⁴². Spośród wielu elementów, które w myśl art. 66 u.u.i.ś. raport powinien zawierać, w kontekście hałasu wyróżnić można opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, które wynikają z emisji (art. 66 ust. 1 pkt 8), a także opis przewidywanych działań, które zmierzać będą do zapobiegania i ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko (pkt 9).

W przypadku inwestycji drogowych jako podstawę do oszacowania wielkości emisji przyjmując należy dane pochodzące z analizy i prognozy ruchu drogowego⁴³. W odniesieniu do hałasu uwzględnić winno się również rodzaj projektowanej nawierzchni i wiele innych czynników⁴⁴. Autorzy raportu powinni wykazać, że po zastosowaniu przewidzianych w nim urządzeń ochrony przed hałasem nie zostaną przekroczone jego dopuszczalne poziomy. Proponowanym w raporcie zabezpieczeniem akustycznym mogą być ekrany przeciwhałasowe⁴⁵.

Jeśli chodzi o weryfikację raportu przez organ administracji, SKO we Wrocławiu⁴⁶, mając na uwadze specyfikę prognozowania oddziaływania hałasu, zauważyło, iż „złożoność procesów dowodzenia mających za przedmiot np. prognozowanie propagacji hałasu komunikacyjnego, jaki będzie emitowany w związku z eksploatacją przyszłej drogi publicznej [...] wymaga szczególnie rzetelnego respektowania zasady dochodzenia prawdy obiektywnej”. Jeśli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania jego oddziaływania na środowisko, obowiązek realizacji tych działań właściwy organ obligatoryjnie nakłada w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. b u.u.i.ś.).

⁴² K. GRUSZECKI: *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*. Wrocław 2009, s. 179.

⁴³ T. NOWAKOWSKI, M. PODEDWORNA-ŁUCZAK: *Raport o oddziaływaniu na środowisko dróg i autostrad. Poradnik prawno-metodyczny*. Warszawa 2009, s. 80.

⁴⁴ Ibidem, s. 118.

⁴⁵ Ibidem, s. 86—87.

⁴⁶ Decyzja SKO we Wrocławiu z dnia 30 czerwca 2011 r., SKO 4136/7/11, „Orzecznictwo w sprawach samorządowych” 2011, nr 4, s. 61—78.

W przypadku zaistnienia przesłanki z art. 135 ust. 1 pr.o.ś., tj. niemożności dotrzymania standardów jakości środowiska mimo zastosowania dostępnych rozwiązań, w decyzji tej obligatoryjnie stwierdza się konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania⁴⁷.

W istocie skuteczność ekranu przed jego wybudowaniem może być jedynie szacowana⁴⁸. WSA w Warszawie⁴⁹ za niezasadne uznał zarzuty niewłaściwej ochrony przed hałasem skierowane wobec decyzji w przedmiocie ustalenia środowiskowych uwarunkowań, dochodząc do wniosku, iż nałożenie na inwestora takich obowiązków jak m.in. wymóg budowy ekranów jest wystarczające. Sąd wskazał, iż w związku z niemożliwością zweryfikowania na aktualnym etapie postępowania, czy obowiązki te spełnią dostateczną rolę, ustali to dopiero analiza porealizacyjna, do której zobowiązano inwestora.

Ekran akustyczny a interesy osób trzecich

Przykłady dostarczane przez orzecznictwo sądowe obejmują zarówno sytuacje, w których budowa ekranu akustycznego postrzegana jest przez osoby trzecie jako naruszenie ich praw, jak i takie, gdzie usytuowanie ekranu jest przedmiotem żądań tych podmiotów.

Naczelny Sąd Administracyjny⁵⁰ rozpoznał sprawę, w której zakwestionowano dopuszczalność udzielenia pozwolenia na budowę większej liczby ekranów akustycznych niż przewidziana w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przy czym strona skarżąca wskazywała, iż budowa dodatkowych ekranów doprowadzi po stronie jej nieruchomości m.in. do kumulacji nieczystości oraz utrudnień w dojeździe. Sąd uznał, iż określone w decyzji środowiskowe uwarunkowania są wiążące i uwzględnienie w projekcie budowlanym dodatkowych ekranów nie jest zależne wyłącznie od woli inwestora, w szczególności gdy narusza to interesy osób trzecich. Przywołano m.in. treść art. 5 ust. 1 pkt 9 p.bud., który nakazuje budować i projektować obiekt budowlany z poszanowaniem występujących w obszarze jego oddziaływania uzasadnionych interesów osób trzecich. Wnioski płynące z omawianego orzeczenia należy uwzględnić w kontekście wykładni art. 112 pr.o.ś., który wskazuje na możliwość ograniczania poziomu hałasu w dalszym zakresie niż wartości dopuszczalne. Jan Jerz-

⁴⁷ B. RAKOCZY: *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*. Warszawa 2010, s. 234—236.

⁴⁸ W. KOTOWSKI, B. KURZĘPA, Ł. KOT: *Drogi...*, s. 151.

⁴⁹ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2010 r., IV SA/Wa 126/10, LEX 737871.

⁵⁰ Wyrok NSA z dnia 28 września 2012 r., II OSK 1975/12, LEX 1361620.

mański zauważa, iż działania takie pozostawać muszą w zgodzie z regułami ogólnymi, w tym wynikającymi z zasady zrównoważonego rozwoju, a także z zasad związanych z ochroną własności i wolnością gospodarowania⁵¹.

W sprawie z powództwa o naruszenie dóbr osobistych Sąd Najwyższy⁵² oddalił kasację od wyroku, w którym nakazano stronie pozwanej budowę ekranu akustycznego. Sąd uznał, iż hałas może godzić w dobro osobiste człowieka w postaci zdrowia. Skoro zaś dopuszczenie do przekroczenia norm hałasu narusza prawo, to na mocy art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego⁵³ legitymuje podmioty, których dobra osobiste doznały uszczerbku, do dochodzenia roszczeń tam określonych. Sposób, w jaki usunięcie skutków naruszenia nastąpi, powinien być każdorazowo dostosowany do konkretnych okoliczności sprawy. Na istotne znaczenie, jakie dla człowieka ma jego prawo do osobistego korzystania z wartości środowiska naturalnego, wskazuje J. Turek. Mimo iż dobro to nie zostało wymienione w art. 23 k.c., należy pamiętać, że środowisko stanowi jeden z podstawowych czynników decydujących o jakości życia ludzkiego. Stąd też naruszanie norm chroniących środowisko jest jednocześnie naruszeniem zdrowia jako dobra osobistego. Warto zwrócić uwagę na to, iż przepis art. 24 § 1 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności od wystąpienia szkody, a jedynie od zagrożenia lub naruszenia dobra osobistego⁵⁴. W przypadku, gdy przez bezprawne oddziaływanie na środowisko szkoda została wyrządzona lub bezpośrednio zagraża, każdy może wnieść pozew na podstawie art. 323 pr.o.ś. Możliwe jest w nim żądanie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w tym również lokalizacji ekranów akustycznych⁵⁵.

Ekran akustyczny a krajobraz

Krajobraz, w myśl definicji zawartej w art. 3 pkt. 39 pr.o.ś., jest elementem środowiska. Jeżeli chodzi o budowę linii komunikacyjnych, ustawa stanowi, iż przeprowadza i wykonuje się je w sposób zapewniający ograniczenie ich oddziaływania na środowisko, a w tym również i ochronę walorów krajobrazo-

⁵¹ M. BAR, M. GÓRSKI, J. JENDROŚKA, J. JERZMAŃSKI, M. PCHALEK, S. URBAN, W. RADECKI: *Prawo...*, s. 331.

⁵² Wyrok SN z dnia 23 lutego 2001 r., II CKN 394/00, *Legalis* 277377.

⁵³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jednolity Dz.U. 2014, poz. 121 ze zm.).

⁵⁴ J. TUREK: *Środki ochrony prawa do osobistego korzystania z wartości środowiska naturalnego — ujęcie cywilnoprawne*. „Iustitia” 2012, nr 2, s. 68—75.

⁵⁵ W. KOTOWSKI, B. KURZEPA, Ł. KOT: *Drogi...*, s. 155.

wych (72 ust. 2 pr.o.ś.). Nadto przy projektowaniu i wykonaniu drogi powinno się uwzględniać uwarunkowania przyrodnicze oraz dążyć do ograniczenia jej negatywnego wpływu m.in. na krajobraz (§ 186 r.dr.pub.).

Istotny wkład w ochronę krajobrazu wnosi ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu⁵⁶. Dokonała ona nowelizacji u.u.i.ś., wprowadzając w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko obowiązek analizy i oceny bezpośredniego oraz pośredniego wpływu danego przedsięwzięcia na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy (art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c, a). Ponadto, zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 3a, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko winien zawierać opis krajobrazu, w którym dane przedsięwzięcie ma być zlokalizowane. W uzasadnieniu proponowanego przez wnioskodawcę wariantu obecnie należy również wskazać na jego oddziaływanie na krajobraz (art. 66 ust. 1 pkt 7 lit. d, a). Uregulowania te zatem muszą zostać uwzględnione przez inwestora drogowego zobowiązanego do sporządzenia raportu.

Warto wspomnieć również o zmianie w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁵⁷, wprowadzonej przez u.kraj. Dodany do niej art. 37a upoważnia radę gminy do ustalenia w drodze uchwały zasad i warunków sytuowania m.in. ogrodzeń (ust. 1). Uchwała ta ma charakter aktu prawa miejscowego (ust. 4), a wyłączenie jej zastosowania w odniesieniu do ogrodzeń dróg dotyczy jedynie autostrad i dróg ekspresowych (ust. 8). Wobec tego, iż sama ustawa nie definiuje ogrodzenia, przy posłużeniu się r.dr.pub., które zalicza ekrany do ogrodzenia drogi (§ 132 ust. 3 pkt 2), ingerencja uchwały w zakres zastosowania ekranów akustycznych jest możliwa w przypadku pozostałych rodzajów dróg.

W kontekście omówionych uregulowań warto zwrócić uwagę na głosy krytyczne odnoszące się do budowy ekranów akustycznych. Podnoszone są bowiem zarzuty, iż ich instalowanie jest dla inwestorów tańszym i szybszym sposobem redukcji hałasu niż budowanie barier naturalnych, co prowadzić może do zeszpecenia krajobrazu⁵⁸. W wątpliwość podawane bywa również sytuowanie ekranów zgodnie z rzeczywistymi potrzebami⁵⁹. W ostatnim czasie zaobserwowano liczne konflikty społeczne rodzące się na tle sprzeciwu wobec budowy ekranów akustycznych. Zainteresowanie opinii publicznej tą problematyką znajduje odzwierciedlenie w mnogości dotyczących jej artykułów prasowych⁶⁰.

⁵⁶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015, poz. 744 ze zm.), dalej: u.kraj.

⁵⁷ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz.U. 2003, poz. 199 ze zm.).

⁵⁸ *Ochrona dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. Perspektywa prawna i kryminologiczna*. Red. W. PLYWACZEWSKI, B. GADECKI. Warszawa 2015, s. 28.

⁵⁹ B. RYMSZA, A. SAKOWSKI: *Ostony przeciwdźwiękowe...*

⁶⁰ S. BERNAT: *Ekrany akustyczne w krajobrazie — ochrona akustyczna czy degradacja krajobrazu?* „Architektura Krajobrazu” 2013, nr 3, s. 16—30.

Naprzeciw powyższemu zarzutom wychodzić zdaje się przywołana u.kraj. Innym kierunkiem działań, podjętym już uprzednio, było rozporządzenie zmieniające r.hał.⁶¹ poprzez podwyższenie dopuszczalnych poziomów hałasu. Uzasadnienie jego projektu odnosi się w głównej mierze do komplikacji związanych z budową ekranów akustycznych, w tym wynikających z ich wpływu na krajobraz, wyrażając dążenie do ograniczenia konieczności ich stosowania⁶².

Z punktu widzenia architektury krajobrazu, podkreślana jest konieczność integracji drogi z krajobrazem, czemu służyć ma m.in. odpowiednie ukształtowanie trasy, dbałość o zachowanie lokalnego charakteru krajobrazu oraz tworzenie ciekawych osi widokowych. Ponieważ droga traktowana jest jako integralny element kompozycji krajobrazowej, nie dziwi waga przywiązywana do dbałości o spójność widoku z drogi i na drogę. Jako że ekrany akustyczne tną zarówno krajobraz otwarty, jak i miejski, tworzą w nim rynny, a także zakrywają cenne obiekty, w pierwszej kolejności, jak wskazuje S. Bernat, do ochrony przed hałasem wykorzystywane powinny być instrumenty planowania przestrzennego i kształtowania terenów zielonych⁶³. Z kolei B. Rymśza i A. Sakowski, podkreślając różnicę pomiędzy osłoną przeciwdźwiękową a ekranem, uwypuklają szerokie możliwości zastosowania innego rodzaju osłon oraz wskazują, iż powinny one lepiej wpisywać się w otoczenie⁶⁴. Niewątpliwie bowiem, co zauważa Marta Podedworna-Łuczak, uwzględnienie estetyki pozwala na uniknięcie dysharmonii w krajobrazie otaczającym drogę oraz ułatwia akceptację jej budowy przez lokalne społeczności⁶⁵.

Jak wynika z powyższych rozważań, problematyka stosowania ekranów akustycznych dotyczy konfliktu pomiędzy ochroną elementów środowiska w postaci jego stanu akustycznego oraz krajobrazu. Zasada, która winna stanowić wytyczną w procesie rozwiązywania przejawów tego konfliktu, określana zasadą kompleksowości⁶⁶, wyrażona została w art. 5 p.r.o.ś., który stanowi, iż „ochrona jednego lub kilku elementów przyrodniczych powinna być realizowana z uwzględnieniem ochrony pozostałych elementów”.

⁶¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2012, poz. 1109).

⁶² *Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U., Nr 120, poz. 826)*. http://www.mos.gov.pl/g2/big/2012_09/96aced15641e2823ca7e9280a8f9ada8.pdf [dostęp: 15.01.2016].

⁶³ B. RYMSZA, A. SAKOWSKI: *Oslony przeciwdźwiękowe...*

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ T. NOWAKOWSKI, M. PODEDWORNA-ŁUCZAK: *Raport...*, s. 126.

⁶⁶ A. LIPIŃSKI: *Prawne...*, s. 32.

Podsumowanie

Na zarządzającym drogą spoczywa obowiązek zachowania dopuszczalnego poziomu hałasu na terenach objętych ochroną akustyczną. Jego konsekwencją jest to, iż w całej rozciągłości procesu inwestycji drogowej uwzględniany musi być czynnik w postaci emisji hałasu, który generowany będzie w wyniku eksploatacji drogi. Jednym ze sposobów redukcji hałasu jest zastosowanie ekranów akustycznych. Chociaż rozwiązanie to posiada walory praktyczne, podejmując decyzję o jego wyborze uwzględnić należy nie tylko podstawowy czynnik w postaci właściwości akustycznych ekranów, ale także ich wpływ na krajobraz oraz możliwość ich nieuzasadnionej ingerencji w prawa osób trzecich. Staranności w ocenie proponowanych przez inwestorów rozwiązań dołożyć winny również organy, które wydają decyzje administracyjne wymagane dla realizacji przedsięwzięć drogowych.

Postulatem *de lege ferenda* płynącym z analizy prawnych uwarunkowań budowy ekranów akustycznych jest celowość wprowadzenia przepisów, które precyzowałyby wymogi co do stosowania ekranów akustycznych, zarówno jeśli chodzi o dostosowanie ich do otoczenia, jak i ich oddziaływanie na prawa osób trzecich. Szczególną regulację tego rodzaju zawierają obecnie jedynie przepisy § 280—284 r.ob.inż., które odnoszą się do ekranów akustycznych instalowanych jako wyposażenie drogowych obiektów inżynierskich. Taka zmiana przyczyniłaby się m.in. do szerszej realizacji zasady kompleksowości, wyrażonej w art. 5 pr.o.ś., poprzez wyraźniejsze uwzględnienie elementu środowiska, jakim jest krajobraz.

Literatura

- BAR M., GÓRSKI M., JENDROŚKA J., JERZMAŃSKI J., PCHALEK M., URBAN S., RADECKI W.: *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Warszawa 2014.
- BERNAT S.: *Ekrany akustyczne w krajobrazie — ochrona akustyczna czy degradacja krajobrazu?* „Architektura Krajobrazu” 2013, nr 3, s. 16—30.
- BOJARSKI P.: *Wymagania prawne ochrony środowiska w odniesieniu do ruchu drogowego*. Wrocław 2002.
- BUKOWSKI Z., CZECH E., KARPUS K., RAKOCZY B.: *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Warszawa 2013.
- Encyklopedia powszechna PWN*. Warszawa 1973.
- FEDERCZYK W., FOGEL A., KOSIERADZKA-FEDERCZYK A.: *Prawo ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym*. Warszawa 2015.
- GRUSZECKI K.: *Komentarz do ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.08.199.1227)*. LEX/el 2013.

- GRUSZECKI K.: *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Warszawa 2011.
- GRUSZECKI K.: *Ustawa o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*. Wrocław 2009.
- KOCUR-BERA K.: *Specyfika wybranych oddziaływań sieci drogowej na otaczającą przestrzeń*. „Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum” 2010, nr 9 (2), s. 89—100.
- KOTOWSKI W., KURZĘPA B., KOT Ł.: *Drogi publiczne. Budowa, utrzymanie, finansowanie*. Warszawa 2014.
- LIPIŃSKI A.: *Prawne podstawy ochrony środowiska*. Warszawa 2010.
- MORAWSKA A., ŻELAZO J.: *Oddziaływanie dróg na środowisko i rola postępowania w sprawie OOS na przykładzie planowanej drogi krajowej*. „Przegląd Naukowy Inżynieria i Kształtowanie Środowiska” 2008, nr 4 (42), s. 95—109.
- NOWAKOWSKI T., PODEDWORNA-ŁUCZAK M.: *Raport o oddziaływaniu na środowisko dróg i autostrad. Poradnik prawno-metodyczny*. Warszawa 2009.
- Ochrona dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. Perspektywa prawna i kryminologiczna*. Red. W. PŁYWACZEWSKI, B. GADECKI. Warszawa 2015.
- Prawo budowlane. Komentarz*. Red. M. WIERZBOWSKI, A. PŁUCIŃSKA-FILIPOWICZ. Warszawa 2014.
- RADZISZEWSKI E.: *Prawo ochrony środowiska. Przepisy i komentarz*. Warszawa 2003.
- RAKOCZY B.: *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*. Warszawa 2010.
- RYMSZA B., SAKOWSKI A.: *Ostony przeciwdźwiękowe w budownictwie komunikacyjnym*. „Materiały Budowlane” 2010, nr 12, s. 5—7.
- TUREK J.: *Środki ochrony prawa do osobistego korzystania z wartości środowiska naturalnego — ujęcie cywilnoprawne*. „Iustitia” 2012, nr 2, s. 68—75.

Źródła internetowe

- Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U., Nr 120, poz. 826)*. http://www.mos.gov.pl/g2/big/2012_09/96aced15641e2823ca7e9280a8f9ada8.pdf [dostęp: 15.01.2016].

Przemysław Kusik

Legal Framework for the Construction of Noise Barriers with Reference to Road Investments

Summary

The article analyses legal regulations concerning the application of noise barriers with reference to road investments. It discusses general provisions aimed at protecting the environment against noise, special regulations pertaining to roads, and the legal status of a noise barrier. The role of noise barriers was approached in the context of the environmental impact assessment of a project. It was also necessary to take heed of the impact of noise barriers on third parties' interests and the landscape.

Key words: noise, road investment, noise barrier, environmental impact assessment

Пжемыслав Кусик

**Правовое регулирование применения шумозащитных экранов
в отношении к дорожным инвестициям**

Содержание

Объектом анализа в данной статье является правовое регулирование применения шумозащитных экранов в отношении к дорожным инвестициям. Обсуждается в ней общие положения направленные на охрану окружающей среды от шума, специальные нормы, касающиеся дорог, а также правовой статус шумозащитных экранов. Роль шумозащитных экранов указано в контексте оценки воздействия деятельности на окружающую среду. Учтено тоже влияние шумозащитных экранов на интересы третьих лиц и ландшафт.

Ключевые слова: шум, дорожная инвестиция, шумозащитный экран, оценка воздействия на окружающую среду